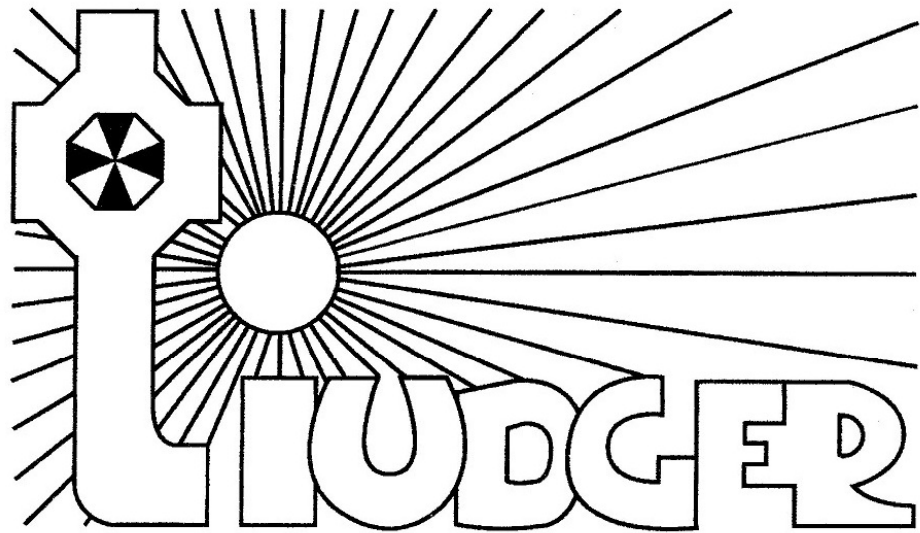

NIJSBERICHTEN

VAN

STICHTEN

MEERT 2019

GALJOEN 16, 9801 MZ ZUIDHORN

MEERT 2019
JOARGANG 28 – NUMMER 54

Redaksie	Corrie Dijksterhuis Klaas de Vries
Redaksie-adres	vrieskwb@gmail.com
Giroreken	NL48 INGB 0003 1843 45 Liudgerstichten, Scheemda
Vörmgeven	Marten van Dijken

IENHOLD

Eerste woord- Klaas Pieterman	3
Fryske tsjint	4
Volgend nummer	4
Kerstnaachtdainst 2018 – Corrie Dijksterhuis	5
Liudgermirreg – Reinder Tuitman	6
Nijs van siktoares – Klaas de Vries	8
Eefkes veurstellen – Willem Tjebbe Oostenbrink	9
Financieel overzicht – Eddy Visser	10
Nije puutholder stelt zuk veur – Lineke Kok	10
Van scheppen en vannijs scheppen – Lineke Kok	11
Betoalen biedroage	11
Grunneger dainsten	12

EERSTE WOORD

Veujoar ien lucht.

Ien ale tiden hebben dichters en zangers veujoar bezongen. En kerk dut mit ien heur poaske-vieren. Der het n tied west dat je mit Poask nij goud kregen, poaskepronk. En wat was der mooier as mit poaskepronk aan noar kerk. Nait ale joaren, mor sums toch aal, mit nije schounen aan.

Nait ien ale kerken, mor wie aal, deden op Paalmzondag beliedenis. Vrijdagsoavends doar veuraan wer we deur olderling en domie aannomen op pasterij en werden ons noamen ien t lidmoatenbouk zet. Op Goi Vrijdag ging we veur t eerst aan t oavendmoal. En szundoags was t Eerste Poaske-dag, de Heer is opgestoan.

Ooit kon we dat beleven as ain gehail: t nije leven ien Christus, kaggel aan kaant, wie ien t nij goud, poaskestoet, aaier eten en soavends aaier verlopen ien t dörp, net as n haile bult aandern: 'Goi-n-oavend; goie Poaske-doagen verder'. Op Twijde Poaskedag smörgens noar kerk, de Emmaüsgangers en smirregs neutenschaiten.

t Is n haile oetdoagen veur Liudgerstichten om ien verbienden te blieden mit cultuur om ons heer. Geloven is ja aans wat as wènst hebben van wat west het. t Is eerder vertrauwen en longern, n bewegen noar veuren tou. En aansom, t is n haile oetdoagen veur t Grunnegers as zodoaneg om ien verbienden te blieden mit religieuze aangelegenheden.

Wat Liudgerstichten aangaait, is dat verwoord ien artikel 2 ien stichtensakte van Liudgerstichten van 1989: 'De belangstelling voor – de kennis, het gebruik en de beoefening van de Groninger taal met betrekking tot religieuze doeleinden te stimuleren en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Ien t verleden het Klaas Sierksma ien n bieainkomst van biebelvertolers west ien Zeuvenhoezen om te vertellen over Liudger. Hai schreef t bouk Liudger Thiadgrimszoon, leven en voorleven van een Christus-prediker, Franeker 1995.

Dit joar kwam Harm van der Veen op Liudgermirreg ien Oskerd-Röttum over Liudger te spreken.

Zo veul te meer je waiten over dizze apostel, zo veul te mooier is t dat Liudgerstichten ook Vraize dainsten ien t pergram opnemt. Dit joar op 19 maai ien kerk van Oostum. Kand. Martha Kroes zel der ien veurgoan en t Martinikerkkoor waarkt der aan mit.

En veur wel n kritische benoadern van apostel Liudger lezen wil, kin k verwiezen noar: <https://hinnewagenaar.frl/artikelen/liudger-apostel-van-de-friezen>.

En verder veul leespeelzaaier ien dizze Nijsberichten.

Klaas Pieterman

FRYSKE TSJINST

Vraize dainsten ien Oostum was n initiatief van domie Struif. Hai was dou domie van Aizing c.a. Op geregelde tiden wer der n dainst holden ien Garwerd, Fiwwerd en Aizing, mor nait ien Oostum. Schoon doar wel n köstersechtpoar woonde, Mekke van Dijk en Trientje. Mit t initiatief om ien Oostumer kerk Grunneger dainsten te holden, ontston ook t idee om Vraize dainsten op te zetten. (ien dij omgeven wazzen ien loop van tied verschaaident Vraizen kommen te wonen, vijboeren mit noame.)

Kandidoat (KtdhD) A.K.W. Douma oet Hardegeriep, studiekammeroad van Struif, het doar eerste 15 joar preekt, ien maaimoand. Volgende 25 joar ging da. Wietske Tinga- Bosma doar ien veur, op t leste ien Harkemoa's kerkje. Nou zai ofschaaid nomen het, gaat Liudgerstichten verder mit traditie. Mit genougen, want Liudger staait bekend as 'apostel der Friezen'. En Liudgerstichten het zowel wat biebelvertoalen betreft as wat beriemenskemizzie aangait, hail veul te daanken had aan Vraizen as dr. Bernard Smilde, prof. A.S. van der Woude en aan deskundegheid van Fryske Akademy.

Dit joar is Fryske tsjinst op ankom 19 maai, as van olds ien kerk van Oostum. Kand. Martha Kroes zel der ien veurgoan en t Martinikerkkoor waarkt der aan mit.

VOLGEND NUMMER

t Volgende nummer van Nijsberichten komt, onder t veurbehold van Jacobus, weer oet ien oktober van dit joar.

As ie wat te melden hebben, den kin ie dat sturen noar t redaksie-adres: vrieskwb@gmail.com.

Joen biedroage is slim welkom!

KERSTNAACHTDAINST 2018

Al n poar joar hebben wie (Tinus en ik) der n gewoonte van moakt om op Kerstoavend vanoet Lains lopend noar kerkje van Oostum te goan, doar om middernacht Kerstnaachtdainst holden wordt. Ook dit joar was t weer n woar oaventuur: deur donkern lopen, mit moan as bielichter om pad nait kwiet te roaken. Sums zat moan votkropen achter wolken en den loop je op e taast. Schaar moakt ales nog gehaaimnisvoller. Onderwegens zatten wie wat te onnaaiern wat toch betaikenis wezen kin van wat ien Psalm 121 staat: 'Zun stekt joe overdag nait en moan dut zuks bie naacht nait' (Oet Psalms & Gezangen 121 : 3). k Mout eerlieks zeggen: dizze tocht deur t Grunneger laand op Kerstoavend is veur ons van grode weerde om doarnoa Kerstdoagen goud vieren te kinnen mit nkander.

As wie op n duur kerkje van Oostum ien verte liggen zain is t net of je n beetje thoeskommen: kerk is lekker waarm, lichtjes van keerskes branden al en muzikanten dij dizze oavend mitwaarken, binnen al drok aan t veurberaaiden. Dit moal waarkt duo 'Veur de wind' (Eltje Doddema en Haarm Tabak) mit. Zai hebben n schiere biedroage leverd. Ien heur laiden klonk wènst deur noar soamenleven doar elkenain der tou dut. Wieder was meziekverainen Excelsior oet Bavvelt der weer. Zunder heur biedroage kin dainst ien Oostum aiglieks nait deurgoan. En den te bedenken dat lu dij oavend (en ook doagen doarveur en doarnoa) al voak n moal speuld hebben. t Wordt den ook biezunder op pries steld dat zai der elke moal weer bie binnen.

Om even veur twaalven wordt klok lud en den binnen der aaltied wat lu dij geern n moal aan klokketaauw trekken willen. Mor klokluden is stoerder as ie denken.

Op t leste moment kommen der voak nog wat lu aan. Zai kommen overaal vandoan, d' ain komt veur eerste moal, n aander komt sums, weer n aander aal joaren. Zo was der n man oet Beem dij veur vattegste moal hier was. Eerste moal, zo vertelde hai, was mit domie Struif en dat haar hom slim aansproken. Hai hoopt dat dizze traditie van kerstnaachtdainst ien Oostum nog laank deurgang vienden zel.

'Da's wel bedoulen,' zee Eddy Visser noamens Liudgerstichten ien zien welkomstwoord.

Van t joar was Graddie Meijer (dochter van Haarm Maaier) veurganger. Zai is Menisten-domie ien verschaaiden gemaintes ien Vraislaand, Drent

en Noordoostpolder.

Dainst wer ofwisseld mit laidjes, meziek en mit nkander zingen.

‘Wat gebeurt doar ien ons leven, doar aan raand van leutje loug?’ (n kerstlaid ien vertoalen van Henk Baas). Joa, waarom kommen mensken juist ien dizze nacht noar dit stee?

Domie las Lukas 2 en boven heur preek ston: ‘hemel op eerde’. Ze hil scheppensverhoal oet Genesis aan, doar licht en duuster schaiden wer en zai haar t over dreum van Jokkob aan de Jabbok, doar ien nacht n ledder van hemel noar eerde was. Domie haar t over ‘wènst ien t haart’ en ‘verlet hebben om n goud woord’. Meschain dat mensken doarom kommen? Wordt t ooit nog ais wat ien dizze wereld? t Leven zain as n ledder. Eerde kin nait hersteld worden zunder n glimp van hemel en hemel kin der nait veur mensken wezen zunder n thoes op dizze eerde veur elkenain. Aan t èn van dainst klonk ‘Ere veur God en vrede op eerde’.

Noa ofloop prouten mensken nog wat noa mit n kopvol kovvie of thee, kouk en sukkeloatjes.

t Was loat dat wie weer thoes waren ... mit auto.

Corrie Dijksterhuis

LIUDGERMIRREG

Wie wazzen mit n mooi plougje ien Petrus & Pauluskerk ien Oskerd, zotterdag 20sten oktober 2018. t Was Liudgermirreg ja, en woar kin je den beder wezen as doar. Op t aigenste stee was ja dij blinde bard – Bernlef – van zien blindhaid ofhulpen deur Liudger, dij aiwen heer ien dizze kontrainen rondraaisde om aan haaidens t evengelie, bliede bosschop te brengen. Wat staait der aan noordkaant van kerk ien Oskerd n schier kunstwaark dij dizze gebeurtenis oetbeeldt.

Vrouw De Jong het kovvie en thee al kloar as wie kerk ien kommen; n smoakelk plakje cake derbie, en kovvie wordt nóg lekkerder!

Domie Klaas Pieterman moakt mirreg lös; hai is blied dat ter zoveul mensken kommen binnen op dizze Liudgermirreg. Om wat op glee te kommen zing we mit nkander t Liudgerlaid en dat gaat best wel schier, mit omreden Ab Gramsbergen het ter slag van ons op t Van Oeckelenörgel goud te begelaaiden.

Den krigt Harm van der Veen t woord. Hai wil ons t ain en aander vertellen over Liudger, apostel van Grunnegers. Liudgerstichten krigt votdoalek al n veer ien broek: zai hebben der goud aan doan om noam van dizze apostel te kaizen veur Stichten; Van der Veen kon naargens ien historie ook mor wát den ook vienden dat aan man nait deugde. Dat wil vandoag de dag – mit aal dij ‘Me Too-verhoalen’ - hail wat zeggen, ducht Van der Veen.

En den gaat e mit ons op raais, deur geschiedenis. Woar komt dij Liudger wel heer? Wie heuren van zien swaarftochten ien zeuvende aiw vanoet Engeland hierhèn, van zien beroemde veurgangers Willibrord en Bonifatius en hou of dij t vergoan is. En wie belustern van der Veen hou of dij aigenste apostel van Grunnegers deur zien grode boas Karel de Grode op t lest beloond wer deur hom tou bisschop van Munster te verhevven.

Wie maggen wel stellen – aldus Van der Veen – dat dizze beminnelke apostel hier grond kloarmuik veur t christendom en dat zodounde ook op wier van Helwerd – vot bie Oskerd – ook n kerk baauwd wer. En loater – begun 12de aiw - alderdeegs n klooster op Röttum: t Julianaklooster, dat noam kreeg van marteloares Juliana van Nicomedië († 304).

Wat kin dij Harm aldergloependst mooi vertellen, mouten lu dizze nommirreg ien Oskerder kerk aalmoal wel docht hebben. En hai bruukte nait ainmoal n spiekpeperke doar wat joartallen op stoan! Nee, hai dee t aalmoal oet kop!

Ie kinnen begriepen dat wie best wel nijschierereg werden: zol der nog t ain en aander te zain wezen van dat klooster? Dat wie noar Röttum tou, gonnent op fiets, aandern mit auto. Onderwegens kwammen wie Helwerder wierden verbie en zagen wie nog n gedenkstain ien muur van boerderij Klein Helwerd; op dij stain ien muur komt Liudger nog verbie. Paardie lu laipen over t voutpad vanòf pervinzioale weg richten Kannes noar Röttum. Doar kon je goud zain hou n paart van Röttumer wier ofgroaven worden was, laive tied, wát n daipte achter dat hek!

Over t kerkhof gingen wie noar kerkje van Röttum, doar Ab Gramsbergen ons heuren luit hou t örgeltje doar klonk, aigenste dij ooit ien Benedictijner Julianaklooster ien kepel stoan het. En verdold, ook preekstoul oet dij kepel staait nog hier ien kerk.

En doar is Willem van Wijnen; hai woont sunt n joar of tien ien Röttum en alderdeegs op t stee doar in Middelaiwen t melkhoes van klooster ston. Wat

kin Van Wijnen ons goud oetstukken hou of t aalmoal west het vrouger. Hai het n bult perfiet van n stuk of wat taikens dij t nog wat dudelker moaken. Wat hail overtugend is: dij schiere maquette dij Bouwe Luurtsema oet Oethoezen moakt het van t haile kloosterstee. (Boven op wier van Röttum zagen wie ook al 'Kloosterstee' op dörpshoes stoan.) Luurtsema het n bult oareghaid aan dizze maquette had en dat wil e wel kwiet ook; zien vraauw 'schrift' ikonen, en zien dochter woont ien n klooster. Hou of e dat nou persies wait hou of t west het? Dat hebben Gramsbergen en Van Wijnen hom oetstukt. Zai hebben fonnementen van t ol klooster ien grond vonden. Joa? Mor wie mainen dat je op zo'n wier – archeologisch beschaarmde plek – nait groaven moggen? Dat klopt, mor zai meten dat mit apperatuur dij golven ien boom (bodem) zain let op steeën doar muren stoan hebben. Kerkje dij der nou staait is baauid op n dail van dij olde muur.

Wie hebben ale geluk van wereld dat t zuks mooi weer is. Mit haile ploug goan we rondom wier aan loop. Veur en noa geven baaide gidsen oetleg over wat we zain: overblijfsels van olde verdedegingsgracht rondom klooster. Wie herkennen alderdeegs steeën doar bastions baauid wazzen, keken wie noar t noorden den zagen we Helwerder wierden. Ien t westen kon je Bethlehem liggen zain, t vrougere stee van vraauwenklooster Bethlehem. Niks is ter meer over van baaide kloostergebauwen. Des te belangrieker is t dat ter lu binnen dij ons over vervlogen tieden en wat of ter ien ons kontrainen dou touhil wat wiezer moaken kinnen!

Ie begriepen al laank: Liudgerstichten het ons n hail schiere nommirreg bezörgd!

Reinder Tuitman

NIJS VAN SIKTOARES

Op bestuursvergoadern ien jannewoarie 2019 heb wie ofschaid nomen van Eddy Visser as puutholder. Veurzitter hoalde ien zien ofschaidswörden nog aan, dat Eddy t puutholderschop destieds over nomen haar van Marten van Dijken. Eddy het twijmoal t perses deurlopen van t oetgeven van t dagboek 'Dag & Deur'. n Perses doar hai op zukzulf hoast wel n boek over schrieven kin. Noa dizze wörden het siktoares Eddy as dank en aandenken n sjaal omhongen ien kleuren van Grunneger vlaag. Eddy en zien vraauw blieden t versturen van Nijsberichten en t bieholden van t

adrezzenbestand ver-zörgeren. t Zol goud wezen as hai noast joen hoesadres ook joen mailadres op liest zetten kon. Dat is altied makkelk, is t nait veur nou den wel veur toukomst, denken wie. Ie kinnen joen mailadres wel noar hom tou mailen as ie willen (e.visser41@hetnet.nl).

Nije puutholder, Lineke Kok wer staarkte touwènst. Zai let van heur heuren ien n aigen biedroage.

Willen Tjebbe Oostenbrink oet Zuudhörn het ook zitten nomen ien t bestuur net as Greta Huis oet Loppersom.

Wie binnen nog aal op zuik noar n nije redaksie veur Nijsberichten. Groag noamen van joen kaant noar siktoares. Corrie Dijksterhuis wil wel ienlichtens geven over wat of t ienholdt.

Beriemenskemizzie waarkt stoadeg deur en zet aalgedureg nije beriemens op webstek.

Doarnoast binnen der ook hier en doar wel mensken dij zulf laiden omtoalen. Dij willen wie ook gern roemte baiden op ons webstek om dij te publiceren onder aigen noam en verantwoordelkhaid. Wie goan doarveur ien overleg mit webstekbeheerder.

Der is op aanvraag bie siktoares n liest van Grunneger en van Vraize veurgangers te kriegen veur t gevaal ie op zuik binnen noar ain.

As ie joen Grunneger dainst gern op webstek hebben willen, stuur den even n mailtje noar siktoares.

Klaas de Vries

EEFKES VEURSTELLEN

Mien noam is Willem Tjebbe Oostenbrink geboren ien t Westerkertier. k Dicht en k droag veur ien t Westerkertiers. Mien gedichten kinnen n overaal over goan. n Aantal van gedichten hebben n biebelse strekken. Of n gedicht n verwiezen noar n biebeltekst het, hangt voak ok òf van hoe breed of smal je gedichten uutleggen willen of kennen. Biebel en teksten binnen n bron van ienspiroatsie veur poëzie en levensvragen.

k Hoop dat mien ienbreng helpen kin bij t uutdenken en uitvoeren van Liudgeractiviteiten.

Willem Tjebbe Oostenbrink

FINANCIEEL OVERZICHT 2018

<u>ontvangsten</u>		<u>oetgoaven</u>	
Begunstegers	1.708	Grunneger dainsten	374
Biedroage kerken	33	Nijsberichten	350
Gift	150	Kantoorkosten	19
Opbrengst kerkdainsten	1.091	Computerkosten	63
Opbrengst Dagbouk II	2.747	Webstek	302
		Dagbouk	296
		Diverse kosten	43
		Kosten bank	138
		Kosten Liudgermirreg	200
		Resultoat	3.944
	-----		-----
	5.729		5.729

Eddy Visser, puutholder

Nije puutholder stelt zuk veur

As Lineke Staal wer ik in 1949 geboren in Stad, in dat mooie Jugendstil-gebauw 'Huize Tavenier'. De eerste zès joar van mien leven woonde ik op Amsweer; toun mien oldste bruijer traauwde en boerderij overnam, verhoesden mien olders noar n Daam. Doar heb ik mien schoultied deurbrocht en mien man, Wiep Kok, kennen leerd. k Heb pedagogiek studaaierd in Stad en in Amsterdam, mor dat nait ofmoakt, omreden wie haren t veul te drok mit ons bedrief. Wie haren sportzoaken en verkochten veuraal 'fitnessapperoaten' woar wie n aigen febriek veur haren in Zaandam. Kiender kreeg we jammer genog nait; en 'woarveur bin je den aal zo haard aan t waark', zee mien man. Zo kwam t dat wie in 1990 weerom gingen noar pervinzie Grunnen en deelstreken in Westerlij. Verleden joar, ik was ienmiddels verhoesd noar Scheemde, vruig Janka mie of ik wel puutholder wezen wol van Liudgerstichten.

En zo bin ik nou in dizze Liudgernijs beland ...

Lineke Kok

VAN SCHEPPEN EN VANNIJS SCHEPPEN

Onder dizze kop ston veureg joar in t leste nummer van Liudgernijs n stukje van Cantorij van Gereformeerde Kerk in Nij Pekel dij dizze dainst met t thema 'n Loopke deur de scheppen' oetvoerd het op 14 oktober 2018.

t Was n hail schiere oetvoeren van dit waark, dat op cd staait dij zo'n 20 joar leden oetkwam bie Liudgerstichten. Kees Steketee was zo goud om n dail van t bladmeziek beschikbaar te stellen. Hier en doar is wat nijs toupasd en aander laidjes binnen nait bruukt. Gemainte mog mitzingen mit laiden oet t laidbouk, voak in wisselzang. Cantor Victor Verhoef-Harms het zuk mit haart en ziel op t haile spul stört om ain en aander oet te waarken.

Jammer dat dat mor veur ain moal was. t Is n dainst worden woarvan je zeggen 'dat wil k nog wel ais heuren'. En cantorij van Nij Pekel zol t ook nog wel ais zingen willen, begelaaid deur Adriaan Mollema op pioano en örgel.

Dus as ie dit lezen en denken: dat mag ook wel ais bie ons in kerk oetvoerd worden, neem den contact op met Victor Verhoef-Harms en moak n of-spraak mit hom. Zien e-mailadres is victor.verhoef@hotmail.nl.

Ik kin t aanbevelen!

Lineke Kok

BETOALEN BIEDROAGE

Ie kriegen dit joar gain acceptgirokaart – nijen drukken loaten kost geld dat wie laiver aan aander zoaken oetgeven. En veul lu broeken dij kaart toch nait....

Ik dou doarom wel n oproup:

***Wil ie joen biedroage veur 2019 zulf overmoaken op
NL48 INGB 0003 1843 45
van STICHTING LIUDGERSTICHTEN.***

Lineke Kok

GRUNNEGER DAINSTEN

meert

10	14:30 uur	Beem, Martyriakerk	domie Marten de Vries
10	19:00 uur	n Daam	domie Tammo J. Oldenhuis

april

14	19:00 uur	Op e Leek Vrijgemoakte kerk, Tolberterstraat 24	domie S. de Vries
21	10:00 uur	Oostum	domie Klaas Pieterman
28	19:00 uur	Westerbrouk, Òlweg 75	domie Klaas Pieterman

maai

19	10:00 uur	Delfziel Kerkje van Vrijzinnegen, de Singel 31	Greta Huis
19	19:00 uur	Noordloaren	domie Jan Hommes
19	19:00 uur	Oostum, Fryske tsjinst	Kand. Martha Kroes

juni

23	09:30 uur	Scheemde Protestantse Gemainte	domie Klaas Pieterman
----	-----------	-----------------------------------	-----------------------

juli

14	09:30 uur	Hoezen Johannes de Deuperkerk	domie Klaas Pieterman
21	09:30 uur	Bavvelt	domie Tammo J. Oldenhuis

augustus

11	11:00 uur	Börg Verhildersum	domie Klaas Pieterman
18	09:30 uur	Tjamsweer	domie Klaas Pieterman

september

01	10:00 uur	Noordbrouk	domie Klaas Pieterman
08	19:00 uur	Op e Leek Vrijgemoakte kerk, Tolberterstraat 24	domie Tammo J. Oldenhuis
15	19:00 uur	Sybrandahoes	domie volgt nog
22	19:00 uur	Westerbrouk, Òlweg 75	domie Tammo J. Oldenhuis

november

03	14:30 uur	Beem, Martyriakerk	domie Marten de Vries
----	-----------	--------------------	-----------------------

Kiek veur meer gegevens en meer (nije) kerkdainsten veuraal eefkes op webstek van Liudgerstichten (www.liudger.org).